

Routledge leidykla išleido palyginamąją socio-ekonominės miestų erdvės segregacijos Europos miestuose studiją, kurioje dalyvavo ir LSTC tyrėjai.

Lietuvos socialinių tyrimų centro Visuomenės geografijos ir demografijos instituto tyrėjai kartu su 13 Europos šalių mokslininkais atliko palyginamąją Europos sostinių studiją, kuri atskleidė didėjančią teritorinę atskirtį tarp skirtingų socialinių sluoksnių visose nagrinėtuose miestuose. Studijos rezultatai pristatomi neseniai pasirodžiusiame leidinyje, kuris sulaukė didelio žiniasklaidos ir visuomenės susidomėjimo įvairiose šalyse. (<http://www.segregationeurope.eu/>).

Vilniuje auganti pasiturinčių ir vargingesnių sluoksnių gyventojų teritorinė atskirtis visų pirma siejama su socialinės nelygybės ir aukštesnių klasių mobilumo didėjimu miesto erdvėje. Kita vertus, ryšiai tarp socialinės nelygybės ir teritorinės gyventojų segregacijos nėra tokie tiesioginiai ir mūsų sostinė kol kas lieka vienu tolygiausiai apgyvendintu miestu. Segregacijos rodikliai žemesni tik Osle ir Prahoje. Tuo tarpu Estijos sostinė Talinas yra vienas labiausiai segreguotų miestų, kuriame skirtingos socialinės ir etninės grupės gyvena atskirai vienos nuo kitų.

Tyrimo metu nustatyta, kad labiausiai segreguotos yra Ispanijos ir Lombardijos (Italija) regiono sostinės Madridas ir Milanai. Toliau pagal gyventojų socialinę segregaciją miestai rikiuojasi tokia tvarka: Talinas, Londonas, Stokholmas, Viena, Atėnai, Amsterdamas, Budapeštas, Ryga, VILNIUS, Praha ir Oslas. Nepaisant gana žemo lygio segregacijos Vilniuje, LSTC mokslininkai nustatė, kad socio-erdviniai skirtumai mieste auga. Skirtumai tarp turtingesnės šiaurinės miesto dalies ir skurdesnės pietinės didėja ir yra visos prielaidos jiems augti ateityje. Panašios tendencijos būdingos tiek Rytų, tiek Vakarų Europos miestams, nors tempai ir yra skirtingi. Pasak leidinio autorių, nedidelio lygio segregacija nėra neigiamas reiškinys, tačiau ekstremumų turėtų būti vengiama. Didelė socio-erdvinė sąskaida kelia grėsmę socialiniam stabilumui, saugumui bei mažina miestų konkurencinę galią.

Socialinė segregacija daugelio šalių atveju yra labai susijusi su tautine sudėtimi. Tai ypač pasakytina apie Stokholmą ir Taliną, kur etninės segregacijos lygis per pastarąjį dešimtmetį labai išaugo. Viena iš priežasčių yra ta, kad egzistuoja aiškūs socialiniai skirtumai tarp tautinių grupių. Nors išleistoje knygoje etninė Vilniaus segregacija nenagrinėjama, naujausi VGDĮ tyrimai rodo, kad mūsų sostinė nėra išimtis. Vilniuje, kaip ir kitose miestuose, teritorijos, kuriose daugiau yra mažesnes pajamas gaunančių žmonių, pasižymi didesne etninių mažumų dalimi. Atsižvelgiant į tai, kad etninės mažumos užima blogesnes pozicijas darbo rinkoje, tikėtina kad etninės segregacijos procesai Vilniuje didės.

Siekiant išvengti neigiamų segregacijos pasekmių, didesnis dėmesys ir investicijos turėtų būti skiriamos išsilavinimui ir socialiam mobilumui. Taip pat reikalingas racionalus miestų planavimas, kuris neleistų atsirasti itin nepatrauklioms gyventi vietoms.

Norinčius detaliau susipažinti su Vilniaus miesto socio-ekonominės segregacijos tyrimo rezultatais, prašome kreiptis į tyrimo autorius LSTC Visuomenės geografijos ir demografijos institute. Vilniaus miesto tyrimas buvo vykdomas Lietuvos mokslo tarybos lėšomis (projekto Nr. 086/2014).